

Emil Heijne – en legendarisk advokat

Advokat Magnus Ullman berättar om Emil Heijne, framstående advokat, konstsamlare och slalompionjär.

Emil Heijne var en av Sveriges ledande advokater från 1920-talet och fram till sin död 1948. Han ägnade sig främst åt affärsjuridiken men hade i likhet med dåtida advokater även en bredare praktik. Han åtog sig boutredningar, arvskiften och skiljemannauppdrag, men var framför allt en mycket skicklig processadvokat. Han fick tidigt många och stora klienter, och med tanke på sin inriktning och sitt höga arbetstempo fick han tidigt stora inkomster som han satsade dels på en stor 10-rumsvåning vid Karlaplan och dels i en villa i Saltsjöbaden, Strandpromenaden 20, i dag Saltsjöpromenaden 20. Han investerade stora summor i konst och antikviteter och båda hans bostäder var fyllda med dyrbarheter som han började köpa redan på 1920-talet, en tid då många samlare på grund av depressionen kom på obestånd. Även under den så kallade Kreugerkraschen i början av 1930-talet gjorde Emil Heijne betydande konstinköp av kända mästare och till låga priser.

Dåtidens låga skatter gjorde det möjligt att genom eget arbete skapa sig en förmögenhet. Emil Heijne är ett bevis på detta.

Det kan synas märkligt att han hade dessa två bostäder, i all synnerhet som han redan i början på 1920-talet skilde sig och dessutom förlorade ett av sina två barn genom en svår sjukdom. Saltsjöbadsvillan använde han under helger, dels för rekreation och dels för att kunna umgås med sonen Lennart, men inte minst för att umgås med sina många vänner bland författare, konstnärer och andra personer inom kulturlivet, varav många bodde i Saltsjöbaden. Exempelvis var han nära vän med Anders Österling och Hjalmar Gullberg och ordnade varje år en middag för årets Nobelpristagare i litteratur! Saltsjöbadsborna Olle Hjortzberg och Filip Månsson var också nära umgängesvänner med Emil Heijne. Han lät också bygga en större motoryacht som låg förtöjd vid boj i Hotellviken. Senare köpte han en Herlinkryssare.

BLAND EMIL HEIJNES klienter kan nämnas Torsten Kreuger och dennes bolag och tidningar, Josef Anér (Turitzkoncernen med va-

ruhuset EPA), familjen Aronowitsch (Bukowskis Auktationer), ett antal förmögna Stockholmsfamiljer liksom ett antal bruksägarläkter i landet. Enligt Emil Heijnes många biträdande jurister var han att betrakta som en arbetsnarkoman men hade ändå alltid tid att undervisa och instruera sina unga medarbetare. Emil Heijne drev sin advokatfirma som ensam ägare och skaffade aldrig någon kompanjon.

UPPDRAGEN ÅT "tidningskung-
en" Torsten Kreuger var mycket omfattande och många gånger komplicerade, men Emil Heijne var mycket kunnig, påläst och initiativrik, han var ständigt tillgänglig och fick snabbt avtal, PM och protokoll ur händerna, vilket passade särskilt Torsten Kreuger. Det har i den så kallade Kreugerlitteraturen och även i advokatsammanhang diskuterats varför Emil Heijne inte företrädde Torsten Kreuger i den för honom så förödande Högbroforsprocessen. En välvillig tolkning är att Emil Heijne inte var någon brottmålsadvokat. En annan tolkning kan vara att namnet Kreuger genom Ivar Kreugers frånfalle och Kreugerkoncernens kollaps, medförande att tiotusentals svenskar blev utblottade och arbetslösa och att Sverige detroniserades internationellt, vid denna tid var så pestsmittat att det kan ha påverkat även Emil Heijne. Han kunde nämligen löpa risk att bli av med många av sina klienter för det fall han åtog sig en Kreugersak. Den mest sannolika förklaringen är dock att han avböjde uppdraget eftersom han i så fall nödgats samarbeta med advokaten Eliel Löfgren, som långt senare be-

fanns ha varit jävig för uppdraget! Om Torsten Kreuger haft Emil Heijne i Högbroforsprocessen hade han sannolikt klarat sig, framhåller bland annat hans sonson med samma namn, som i många år varit verksam som advokat i Stockholm. Eftersom bara Emil Heijne själv och Torsten Kreuger kan besvara denna fråga och båda sedan länge är ur tiden måste frågan lämnas öppen.

Emil Heijne hade en omfattande representation. Den kände affärsmannen Josef Anér har lämnat följande skildring:

"I sitt vackra hem vid Karlaplan, prytt med antika möbler, konst och böcker var han en utomordentlig värd. Vid ett lika utomordentligt bord, även om han naturligtvis var ganska nonchalant och det oftast hände att värden var den som kom sist. Han gjorde det på något sätt med övermänniskans rätt, med dens rätt som fyllde varje stund av arbetsdagen med högt kvalificerat arbete och som därför också kanske omedvetet krävde en viss hänsyn till just denna hans ställning och livsstil. Jag märkte heller aldrig att gästerna förargades över detta en smula självsvåldiga beteende. Den enda gång jag faktiskt erinrar mig att han själv kom först och tog emot gästerna i salongen, det var en middag då hedersgästen var talmannen Nilsson."

I EMIL HEIJNES HEM på Karlaplan och på Saltsjöpromenaden hade han ofta middagar med en blandning av framstående personer inom kultur- och näringslivet, många av dem boende i Saltsjöbaden.

Emil Heijne föredrog ett gästantal om åtta personer, av två

*Emil Heijne med
damsällskap
vid hans Horch
cabriolet under
tidigt 1930-tal.*

Emil Heijne drev sin advokatfirma som ensam ägare och skaffade aldrig någon kompanjon.

skäl. För det första kunde man med detta begränsade antal gäster föra en konversation där alla gäster kunde delta, för det andra så orkade hans hushållerska inte med fler middagsgäster än åtta.

Emil Heijne var en stor friluftsmänniska. Särskilt road var han av slalomåkning, vilket var unikt på 1930- och 1940-talen. Han for upp till Särens Högfjällshotell eller till Åre eller till någon av de kända skidorterna i Schweiz. Ibland hade han sin son Lennart med sig på resorna.

En så framstående advokat som Emil Heijne med en så tillika framstående klientstock hade möjligheten och även i det här fallet förmodligen att ta bra betalt för sina tjänster. Hans sätt att leva och hans mångfacetterade natur gav

upphov till en mängd legendbildningar kring honom och ibland rörde det hans arvoden. Vid ett tillfälle framhöll han för en klient:

- Tycker du att det är bättre att förlora en process med en billig advokat än att vinna den med en advokat som debiterar någorlunda i förhållande till det värde av det arbete han utfört?

VID ETT TILLFÄLLE i slutet av 1940-talet hade Emil Heijne vunnit en stor tvist åt ett börsnoterat företag. Tvisten rörde ett betydande belopp. VD:n och chefsjuristen i företaget ordnade då en fin middag åt Emil Heijne på Grand Hôtel och på middagen var även finansdirektören med. De hade lagt en check på 50 000 kronor i ett kuvert under Emil Heijnes tallrik.

Under middagens gång upptäckte Heijne kuvertet och i sitt tacktal tackade han så mycket för middagen och för checken men sa samtidigt att arvodet skulle han be att få bestämma själv. Med tackbrevet som han avsånde följande dag bifogade han en faktura på 250 000 kronor.

Men Emil Heijne var även aktiv på andra områden. En tid efter skilsmässan i mitten av 1920-talet utvecklades han till vad som kan kallas "fruntimmerskarl". Det rörde sig i allmänhet om galanta damer inom teater- och konstvärlden. De förekom dock praktiskt taget aldrig i Emil Heijnes mycket omfattande umgängeskrets.

Magnus Ullman
Advokat